

Pomen dolgoživih zimskih čebel

Simon Golob

svetovalec JSSČ

simon.golob@czs.si

Dolgožive zimske čebele so ključnega pomena za razvoj družine v zimskem času, uspešno preživetje zime ter razvoj družine v spomladanskem času. Ker sta od njih odvisna preživetje zime in posledično celotna čebelarstva sezona, je pomembno, da so krepke, neobremenjene s pašo, s predelavo sladkorne raztopine, z varojami ter s kemičnimi sredstvi za zatiranje varoj.

Po kresu se začne dan krajšati, pot sonca se spremeni, noč postaja vedno daljša. Te spremembe vplivajo tudi na živa bitja v naravi, ki se začnejo postopoma pripravljati na prihajajoči zimski čas. Kot pri drugi živi in neživi naravi do sprememb pride tudi pri čebeljih družinah. Razvoj se upočasni, matica omeji obseg zaleganja, zato se število čebel v družini ne povečuje več. Ker to obdobje večinoma sovпада tudi z brezpašnim obdobjem, ko so donosi hrane majhni ali pa jih ni, se lahko zgodi tudi, da matica povsem preneha zalegati. Ker to ni želeno, je pomembno, da v brezpašnem obdobju čebele krmimo.

Ko matica zmanjša število dnevno zaleženih jajčec, se poveča njihova teža (Kantar, 2007), iz njih pa se avgusta začnejo poganjati dolgožive zimske čebele. Te za svoj razvoj potrebujejo beljakovine, ki jih pridobijo s cvetnim prahom, potrebujejo pa tudi redno vnosa medu, ki ga lahko delno nadomestimo s sladkorno raztopino. Krmljenje začnemo na začetku avgusta, tako da so čebelje družine nakrmljene do konca tega meseca oziroma izjemoma do 15. septembra. Na ta način večino sladkorne raztopine predelajo še kratkožive poletne čebele, zimske pa se s tem opravičijo ne izčrpavajo.

Po izvalitvi se zimske čebele obilno hranijo z medom in cvetnim prahom ter si v telesu ustvarjajo zaloge maščobe in belja-

Foto: Branko Obravnič

Vitalne, zazimljene čebelje družine na AŽ-satih

kovin. Zaradi zalog živijo dlje ter lažje prenašajo zimske razmere, kot so nizke temperature, pomanjkanje sveže vode in hrane ter dolgotrajno zadrževanje v panju. Ker bolje prenašajo mrz iz panjev, izletavajo že pri 8 °C, medtem ko poletne čebele šele pri 12 °C (Babnik et al., 1998). Iz telesnih zalog črpajo tudi hranljive snovi, predvsem beljakovine, ki jih v zimskem obdobju porabijo pri krmljenju zalege. V zimskem času je torej čebelja družina odvisna od dveh virov hrane, od zalog, ki so shranjene v satju, ter od zalog, ki jih imajo v lastnih telesih.

Za ugodno preživetje čebelje družine v zimskem času je pomembno, da zimske čebele v nobeni fazi svojega življenja niso preobremenjene z varojami. Če je zaradi prisotnosti varoj poškodovanih oziroma invalidnih le 10 % zimskih čebel, bo čebelja družina čez zimo propadla oziroma bo spomladi prešibka, da bi se razvila do polne moči. Da preprečimo preveliko namnožitev varoj, je treba že vnaprej pripraviti plan zatiranja varoj v čebelarstvu ter tako redno zmanjševati oziroma omejevati njihovo število. V obdobju paš izvajamo apitehnične ukrepe, po zadnjem točenju pa začnemo uporabljati sredstva za zatiranje varoj. S poletnim zatiranjem s sredstvi za zatiranje varoj moramo zmanjšati populacijo tega zajedavca na manj kot 500 živali. V zimskem času, v novembru ali decembru, ko v panjih ni zalege, pa izvedemo zimsko zatiranje varoj, s katerim število varoj zmanjšamo na največ 50 varoj v družini. Varoje zatiramo z registriranimi sredstvi in po navodilih veterinarjev. Za pravočasno zatiranje moramo poznati oceno števila varoj v družini. V ta namen v panje vstavimo testne vložke in redno spremljamo naravni odpad, obenem pa tudi odpad varoj po uporabi sredstev za zatiranje.

Prezimatev ter vitalnost, kakovost zimskih čebel je odvisna od redne oskrbe družin, od števila varoj v družinah ter od prisotnosti hrane. Temelj za prihodnjo čebelarstvo sezono smo čebelji družini položili že poleti.

Viri:

Auguštin, V., Meglič, M. (2007): *Varoja, čebela, čebelar*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije, 182 str.

Kantar, N. J. (2007): *Z zdravimi čebelami v XXI. stoletje. Druga razširjena in dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Narava, 384 str.

Babnik, J., et al. (1998): *Od čebele do medu*. Ljubljana: Kmečki glas, 472 str.

Foto: Franci Šivic

Sat zalege močno napaden z varojami